

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Алексеева Я.В.

студент,

Університет митної справи та фінансів

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

Розвиток криміналістичної техніки, тактики розкриття убивств, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї та вибухових пристроїв і тактичних прийомів виконання слідчих дій відбувається з урахуванням криміналістичної характеристики убивств, з використанням даних про сучасні особливості злочинної діяльності убивць, змін методів і засобів, які злочинці прагнуть пристосувати до обстановки, що змінюється, і зробити їх більш потайливими, надійними і хитрими.

Структура криміналістичної характеристики убивств, у тому числі скоєних із застосуванням вогнепальної зброї та вибухових пристроїв повинна відповідати структурі самого злочину. Оскільки злочин – складне явище, вивчення його доцільно робити за допомогою апарата теорії систем. З позиції названої теорії злочин – система пов'язаних між собою:

- Об'єкта зазіхання;
- Суб'єкта зазіхання;
- характеру діяння (дія, бездіяльність);
- психічної діяльності суб'єкта;
- фактів наслідків;
- місця здійснення злочину;
- часу здійснення злочину;
- суспільної небезпеки скоєного [3].

Елементи злочину, а також відображення цих елементів у криміналістичній характеристиці поєднані закономірними зв'язками. Установивши один елемент, слідчий одержує інформацію про інший елемент чи декілька елементів, про їхні ознаки і відповідні цим ознакам властивості [2].

Ефективному розслідуванню злочинів сприяє з'ясування даних, що становлять криміналістичну характеристику вбивств, тобто сукупності криміналістично значущих елементів, які сприяють найбільш швидкому розслідуванню. До елементів криміналістичної характеристики вбивств належать:

- спосіб вчинення;
- спосіб приховування;
- місце, час та обстановка;
- типові сліди вбивства;
- особа злочинця;
- особа потерпілого [1, с. 284].

Важливо відзначити, що елементи, які утворюють криміналістичну характеристику, закономірно пов'язані і взаємно обумовлені діями злочинця по підготовці, скоєнню даних злочинів, що, у свою чергу, певною мірою характеризує особистість злочинця, мотиви, цілі скоєного ним злочинного діяння.

На вибір злочинцем конкретного способу скоєння вбивства впливають такі фактори, як стать, вік, фізичний розвиток злочинця і потерпілого, місце і час скоєння злочину, його мотиви і цілі, а також ряд інших обставин.

У випадку використання вибухових пристроїв як засобу вбивства цей спосіб обирається злочинцем з таким розрахунком, щоб між скоєними діями і смертю потерпілого пройшов певний проміжок часу, використовуваний ним для створення неправдивих доказів невинності.

На етапі підготовки до скоєння вбивства із застосуванням вогнепальної зброї обирається конкретна зброя для реалізації злочинного задуму. При цьому злочинці використовують автоматичну і напівавтоматичну стрілецьку зброю, гвинтівки зі снайперським прицілом. При підготовці до здійснення вбивства із застосуванням вогнепальної зброї та вибухових пристроїв здійснюються активні заходи для облаштування місць засідок і їх маскування, створення схованок для збереження зброї і боєприпасів.

Готування до злочину з використанням вибухових пристроїв насамперед складається в підшукуванні, придбанні, виготовленні засобів скоєння злочину – вибухового пристрою або вибухової речовини. У практиці найбільш часто використовуються наступні способи доставки вибухових пристроїв на місце наміченого вибуху і місця їх закладки:

- установка під дверима чи ворітьми; закидання у вікно чи вентиляційну трубу;
- закидання у двір будинку;
- установка на підвіконні чи балконі;
- установка в стіни чи фундаменти;
- установка в автомобілі;
- кидок у людину;
- постріл із гранатомета;
- установка на дереві чи стовпі;
- розміщення в ґрунті; посылка поштою;
- закидання на дах.

До готування злочину належать і дії по попередньому обстеженню передбачуваного місця скоєння злочину і навколишньої його місцевості, вивченню звичного маршруту проходження майбутньої жертви і визначенню найбільш зручного місця для скоєння злочинного задуму, конкретної дати і найбільш придатного для цього часу, а також при вбивствах на замовлення –

дії по підшукуванню виконавця убивства, дії, пов'язані із забезпеченням транспортним засобом для доставки виконавця злочину на місце убивства і швидкого повернення з нього та ін. [4, с. 9].

Безпосереднє здійснення убивства в основному залежить від використовуваних типів і видів зброї й інших засобів убивства, а також обраного місця злочину. При використанні стрілецької зброї з урахуванням обстановки відкривають вогонь на різній відстані від наміченої жертви – або стріляють майже в упор, або з більш значної відстані. У під'їздах будинків убивці зазвичай використовують пістолети з глушниками, стріляючи з близької відстані, при очікуванні виходу жертви з квартири чи її повернення додому. При нападі на потерпілого, який знаходиться в автомобілі, відкривають вогонь не тільки при зупинці транспорту, при посадці (виході) потерпілого в автомобіль, але і по рухомій цілі з засідки чи при переслідуванні.

При використанні вибухових пристроїв для скоєння вбивства звичайно місцем обираються автомобілі потерпілих, офіси, квартири. Нерідко підривають заздалегідь викрадені автомобілі, припарковані у найбільш зручному місці для реалізації злочинного наміру. Щоб компенсувати недостатню вибірковість вибуху іноді злочинець чи злочинці збільшують заряд, що призводить до значного розширення ударного впливу вибухового пристрою, до загибелі не тільки наміченої жертви, але й багатьох сторонніх людей.

Велике значення має розподіл убивств у залежності від способу приховання слідів злочину. У випадках, коли дії по прихованню були заздалегідь передбачені планом суб'єкта, реалізувалися з врахуванням і у взаємному зв'язку з підготовчими операціями і прийомами по позбавленню життя, їх варто розглядати як елемент способу скоєння вбивства. Заходи для приховання убивства, не охоплені способом, здійснюються, насамперед, для приховання необережних убивств, а також скоєних у стані афекту. До числа заходів для приховання убивства варто віднести операції і прийоми з попередження виникнення матеріальних слідів убивства на місці скоєння злочину, трупі, одязі, тілі убивці [1].

Водночас зі знищенням слідів злочину у ряді випадків здійснюються спроби створення неправдивого алібі. Як правило, подібні спроби зводяться до схилення родичів і знайомих до дачі неправдивих свідчень про час його повернення додому в день убивства, про їхнє спільне проведення часу.

Підсумовуючи викладене, слід відмітити, що скоєння убивства та способи маскування слідів злочину злочинцями постійно удосконалюються, і відбувається це в умовах розвитку техніки, електронних засобів управління і надходження на озброєння в армії різних країн нових видів озброєнь. Тому одним з першорядних завдань криміналістів є встановлення механізмів дій нових озброєнь і слідів, які ці механізми залишають.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика : Підручник / Кол. авт. : В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.

2. Видонов Л.Г., Видонов В.Л. К вопросу о криминалистической характеристике преступлений и закономерных связях между ее элементами // Криминалистическая характеристика преступлений. : Сб. научн. тр. М., 1974.
3. Густов Г.А. Понятие и виды криминалистической характеристики преступлений // Криминалистическая характеристика преступлений : Сб. научн. тр. М., 1984.
4. Михайленко О.В., Постика И.В., Шульга М.М. Розкриття злочинів, які пов'язані з використанням вибухових пристроїв та вибухових речовин.

Гонько О.О.

студент,

Науковий керівник: Скригонюк М.І.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правосуддя,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПЛАНУВАННЯ ТАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Незалежно від місця, яке відводять вченню про тактику адвокатської діяльності в судочинстві, – це окремий напрям у юридичній науці, самостійна підсистема криміналістичної тактики, використання адвокатом у своїй роботі положень криміналістики, криміналістичного забезпечення захисної діяльності, в тому числі шляхом її тактичного забезпечення. Тому, дана тема є актуальною як з точки зору теоретичного підходу до розгляду планування тактичної діяльності, так і з точки зору практичної реалізації даного питання.

До проблематики даних питань неодноразово зверталися науковці в галузі кримінально-процесуального права та криміналістики, зокрема це Варфоломеєва Т. В., Конин В. В., Фіолевський Д. П., Лубшев Ю. М., Зейкан Я. В., Попелюшко В. О.

Перш за все, варто зазначити, що планування тактичної діяльності захисника в кримінальному процесі відбувається відповідно до ситуації захисту. Ситуація захисту – це інформаційне середовище, що набуває у когнітивній сфері захисника форму динамічної моделі, яка відображає кримінальний процес, криміналістичний, планово-організаційний та управлінський стан, що склався при захисті підозрюваної особи та характеризує його позитивну чи негативну типовість.

Виділяють такі особливості ситуації захисту:

1) складна ситуація захисту являє собою обстановку в процесі захисту на стадії досудового розслідування, що має суттєві труднощі через відсутність доказів невинуватості (про фактичні дані).

2) протидії слідчого, прокурора, потерпілого та інших осіб;

3) недостатність часу, матеріальних ресурсів, фізичних сил, тощо.

Головним завданням захисту є повне або часткове спростування висновків, які містяться в обвинуваченні. Захист прагне перш за все показати